

РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ
У СФЕРІ ТУРИЗМУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИIMPLEMENTATION AND TRANSFORMATION OF STATE POLICY
IN THE TOURISM SECTOR: PROSPECTS FOR UKRAINE

Розглядаючи важливість реалізації та трансформації державної політики у сфері туризму для України, важливо враховувати актуальність цього питання у зв'язку зі стрімкими змінами на глобальному туристичному ринку. Аналіз перспектив розвитку та визначення стратегій, які сприятимуть ефективнішій реалізації державної політики у цій сфері, має фундаментальне значення. Проведення наукових досліджень у цьому напрямку дозволяє визначити ключові аспекти, необхідні для стабільного та сталого зростання у туристичній індустрії. Деякі з цих аспектів включають аналіз поточного стану та останніх тенденцій у туристичному секторі, визначення ролі туризму в економіці країни, ідентифікацію переваг та можливостей України як туристичного напрямку та розроблення конкретних стратегій для приваблення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Наукові дослідження також акцентують увагу на необхідності трансформації у сфері державного регулювання туризму, враховуючи переваги податкових пільг, інвестиційних стимулів та гарантій для інвесторів. Ретельний аналіз змін до законодавчих актів та можливих покращень у сфері туризму відображає потенціал України для приваблення іноземних інвесторів та забезпечення стабільності розвитку туристичної галузі. Такий підхід сприятиме не лише зростанню туристичного потенціалу країни, але й її інтеграції в глобальну туристичну спільноту, що стане додатковим імпульсом для економічного зростання та розвитку. Опис умов отримання пільг включає в себе конкретні вимоги, такі як досягнення певного рівня зайнятості, застосування екологічно чистих технологій тощо. Законодавчий акт має передбачати чіткий порядок подання заявки на отримання підтримки, з описом необхідних документів та процедур їх розгляду. Окрім цього, важливим аспектом є встановлення механізмів моніторингу та звітності, які забезпечать контроль за прогресом реалізації проектів. Такий моніторинг гарантуватиме відповідність умовам підтримки, а механізми аудиту чи перевірки забезпечать додержання визначених умов інвесторами. Ці точні умови та процедури є ключовими в тексті законодавчого акту, який встановлює чіткі інструкції для інвесторів та забезпечує прозорість та стабільність у взаємодії між інвесторами та державою. Їхня деталізація та конкретизація становлять основу для успішної реалізації державної підтримки у сфері туризму, забезпечуючи ефективне використання інвестицій та стійкий розвиток галузі.

Ключові слова: державна політика, трансформація, туристична сфера, інвестиції, інфраструктура,

маркетинг, розвиток, просування, конкурентоспроможність, ефективність, стратегії, програми.

Analyzing the importance of implementing and transforming state policy in the sphere of tourism for Ukraine, it is crucial to consider the relevance of this issue in light of the rapid changes occurring in the global tourism market. The analysis of development prospects and the identification of strategies that would contribute to a more effective implementation of state policy in this field holds fundamental significance. Conducting scientific research in this direction allows for identifying key aspects necessary for stable and sustainable shifts within the tourism industry. Some of these aspects encompass analyzing the current state and recent trends in the tourism sector, defining the role of tourism in the country's economy, identifying Ukraine's advantages and opportunities as a tourist destination, and formulating specific strategies to attract investments and enhance competitiveness in the international market.

Scientific research also emphasizes the necessity of transformation in the sphere of government regulation of tourism, taking into account the benefits of tax incentives, investment incentives, and guarantees for investors. A thorough analysis of legislative changes and potential improvements in the tourism sector reflects Ukraine's potential to attract foreign investors and ensure the stability of tourism sector development. Such an approach will not only contribute to the growth of the country's tourism potential but also its integration into the global tourism community, providing an additional impetus for economic growth and development. The description of conditions for obtaining benefits includes specific requirements, such as achieving a certain level of employment, the application of environmentally friendly technologies, among others. The legislative act should provide a clear procedure for submitting applications for support, detailing the necessary documents and the procedures for their review. Additionally, an important aspect is the establishment of monitoring and reporting mechanisms to ensure control over the progress of project implementation. Such monitoring will guarantee compliance with the support conditions, while audit mechanisms will ensure investors' adherence to the specified conditions. These precise conditions and procedures are pivotal within the legislative text, providing clear instructions for investors and ensuring transparency and stability in the interaction between investors and the state. Their detailing and concretization form the basis for the successful implementation of state support in the tourism sector, ensuring efficient use of investments and sustainable industry development.

Key words: state policy, transformation, tourism sector, investments, infrastructure, marketing, development, promotion, competitiveness, efficiency, strategies, programs.

УДК 352.3:338.48
DOI <https://doi.org/10.32782/pma26663-5240-2023.36.21>

Кіктенко О.В.

д. н. держ. упр., доцент,
професор кафедри менеджменту
Класичний приватний університет

Покатаєв П.С.

д. н. держ. упр., професор,
перший проректор
Класичний приватний університет

Постановка проблеми. Зважаючи на складність сучасного туристичного сектору в Україні, розвиток туристичної галузі стикається з рядом системних проблем, які потребують комплексного підходу та невідкладних заходів для вирішення та трансформації. Неоднорідність та нестабільність у політичних рішеннях у галузі туризму обмежують можливості довгострокового планування та реалізації стратегічних ініціатив. Також відмічається недостатня привабливість для інвесторів, викликана нестабільним податковим середовищем та відсутністю ефективних стимулів, що ускладнює залучення фінансових ресурсів та потребує трансформації.

Паралельно з цим, обмежена розвитком інфраструктура та недоліки в якості та стандартах послуг створюють додаткові перешкоди для виведення туристичної галузі на новий рівень. Недостатня маркетингова стратегія та недостатнє просування туристичних можливостей України на міжнародному рівні ускладнюють конкуренцію на світовому туристичному ринку та потребують трансформації. Розв'язання цих проблем вимагає комплексного аналізу та системних заходів для створення стабільного та конкурентоспроможного туристичного середовища в Україні, що потребує трансформації та адаптації до сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливе визнання туризму як ключової сфери розвитку на міжнародному рівні відображено на історичному саміті Організації Об'єднаних Націй, де туризм включений до Цілей сталого розвитку (ЦСР) на період до 2030 року. Ці цілі підкреслюють необхідність співпраці усіх країн, незалежно від рівня їхнього доходу, у сприянні економічному зростанню та одночасному забезпеченні екологічної стійкості [10]. Вони визнають, що усунення бідності пов'язане з впровадженням стратегій, спрямованих на соціальне забезпечення, освіту, охорону здоров'я, а також на розвиток туризму та соціальний захист, враховуючи вплив зміни клімату та охорону довкілля.

Україна спрямовує свої національні інтереси у сфері туризму через «Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року», прийняту Кабінетом Міністрів України. Цей документ створений з метою стимулювання швидкого розвитку галузі туризму та курортів, перетворення її у високоефективний сектор, інтегрований у світовий ринок [7]. Стратегія передбачає впровадження заходів, що охоплюють безпеку туристів, захист їхніх прав, адаптацію законодавства Європейського Союзу в галузі туризму, комплексний роз-

виток територій для залучення інвестицій у туристичну інфраструктуру та покращення системи професійної підготовки фахівців туристичної галузі. Реалізація та трансформація державної політики в галузі туризму – це ключові аспекти, на які звертали увагу дослідники як вітчизняного, так і зарубіжного походження. Роботи Б. Байда [3], О. Беспала [4], В. Брича, О. Давидова [8], С. Домбровська [9], А. Іванов [12], В. Кифяк [13], В. Квартальнов, М. Мальська, П. Мерфіта інших спрямовані на розгляд принципів, стратегій і можливих напрямів розвитку туристичної політики. Особлива увага приділяється також структурам управління туризмом у державному апараті та ролі громадського сектору у формуванні та трансформуванні цієї політики.

Мета статті – розглянути та проаналізувати потреби у комплексному підході та системних заходах для трансформації та вирішення цих проблем, створення стабільного та конкурентоспроможного туристичного середовища в Україні.

Виклад основного матеріалу. Дослідження державної політики у сфері туризму в Україні є актуальним напрямком у контексті стратегічних трансформацій та розвитку країни. Ця область привертає увагу науковців та практиків з урахуванням потенціалу туризму як ключового чинника економічного зростання та регіонального розвитку. Аналіз державної політики в цій сфері стає необхідним для визначення стратегічних напрямів трансформації, інструментів та перспектив подальшого розвитку та перспектив [5]. Створення та реалізація інфраструктури в туристичній галузі в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні комфорту та зручностей для подорожуючих. Підтримка та розвиток туристичної інфраструктури, такої як готелі, ресторани, музеї, туристичні маршрути та інші об'єкти, має стратегічне значення для приваблення та задоволення потреб туристів. Маркетинг та просування туристичних можливостей країни на міжнародному рівні відіграють важливу роль у залученні уваги до потенціалу України як туристичної дестинації. Програми маркетингу та реклами спрямовані на підвищення відомостей про унікальність та різноманіття туристичних маршрутів та атракцій. Допомога у розвитку малих та середніх туристичних підприємств через програми фінансування, консультації та навчання сприяє розвитку та конкурентоздатності цих підприємств на ринку туризму. Це також сприяє різноманітності туристичних послуг та забезпеченню якісного обслуговування туристів [1].

Створення сприятливого інвестиційного клі-

матує важливим елементом розвитку туризму. Привернення інвестицій у будівництво нових готелів, ресторанів та інфраструктури сприяє розширенню туристичних можливостей та підвищенню рівня сервісу. Збереження та просування культурної спадщини та природних ресурсів України важливо для створення унікального образу країни в очах туристів. Це забезпечує привабливість туристичних атракцій, що є ключовим чинником у залученні подорожуючих. Стандартизація послуг у сфері туризму та регулювання галузі є важливим елементом для забезпечення якості та безпеки туристичного продукту. Встановлення стандартів для різних сегментів туристичного ринку є ключовим для покращення довіри та забезпечення комфорту подорожуючих [11]. Створення нових туристичних маршрутів, що включають культурні, природні та історичні об'єкти, має величезний потенціал для привертання уваги та зацікавлення туристів у різних регіонах України. Це сприяє диверсифікації туристичної пропозиції та розширює можливості для подорожей.

Звісно, спеціальні пільги та стимули для інвесторів у туризм можуть включати податкові пільги, зокрема зниження податків на прибуток чи податків на нерухомість для туристичних об'єктів. Такі заходи можуть зробити інвестиції в цей сектор більш привабливими, оскільки зниження податкового тягаря може позитивно позначитися на доходності проєктів. Крім цього, інвестиційні стимули, такі як фінансова підтримка чи надання кредитів за спеціальними умовами, можуть сприяти залученню капіталу у розвиток туристичної інфраструктури. Такі програми можуть забезпечити інвесторів не лише фінансовою, але й консультативною підтримкою, що сприятиме успішному впровадженню та розвитку туристичних проєктів.

Зокрема, встановлення спеціальних умов для інвестування у розвиток готелів, ресторанів, туристичних комплексів та інфраструктури може стати ключовим фактором для збільшення туристичного потенціалу країни та прискорення її розвитку у цій сфері. Такі стимули можуть бути спрямовані на підтримку будівництва, модернізації чи реконструкції об'єктів, створення нових туристичних маршрутів та залучення міжнародних ланцюгів готелів та інвестиційних компаній у туристичну галузь України [6].

Варто зазначити, що державна політика у туристичній сфері України може бути реалізована через різні шляхи: розробка стратегій та програм, фінансова підтримка, створення сприятливого правового середовища, мар-

кетинг та просування, створення партнерств, залучення інвестицій. Розглянемо більш детально. Уряд може розробляти стратегії розвитку туризму на різних рівнях - національному, регіональному та місцевому. Ці стратегії мають включати конкретні заходи та програми для розвитку інфраструктури, підвищення якості послуг, просування туристичних маршрутів та ін. Уряд може виділяти фінансові ресурси на розвиток туризму через інвестиційні програми, гранти для розвитку туристичної інфраструктури та підтримку малих туристичних підприємств. Прийняття законодавчих актів та нормативно-правових актів, що регулюють сферу туризму, забезпечують права та безпеку туристів, створюють умови для розвитку бізнесу у цій сфері. Проведення маркетингових кампаній та рекламних заходів на національному та міжнародному рівнях для просування туристичного потенціалу України. Уряд може сприяти об'єднанню громадських організацій, бізнесу та місцевих органів влади для спільної роботи над розвитком туризму в регіонах. Розвиток програм навчання та підвищення кваліфікації для фахівців у сфері туризму, що допомагає підвищити якість обслуговування та привабливість туристичних послуг. Привертання інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури та ініціатив, які підвищують конкурентоспроможність країни як туристичного напрямку. Ці шляхи спільно впливають на створення сприятливого середовища для розвитку та трансформації туризму в Україні та просування країни на міжнародному туристичному ринку [2].

Якщо просліджувати розробку стратегій та програм для розвитку туризму на різних рівнях - національному, регіональному та місцевому - є важливим інструментом для спрямування зусиль уряду та зацікавлених сторін на досягнення конкретних цілей у сфері туризму. Розглянемо основні елементи, які можуть включатися у такі стратегії та програми: заходи для покращення туристичної інфраструктури, такі як будівництво та модернізація готелів, створення розважальних центрів, розвиток транспортної інфраструктури (дороги, аеропорти, громадський транспорт) для зручності туристів; програми навчання та сертифікації для працівників туристичної галузі, створення стандартів обслуговування та безпеки, а також контроль якості послуг для підвищення задоволеності туристів; розробка та просування туристичних маршрутів, які включають культурні пам'ятки, природні об'єкти та інші цікаві для подорожуючих; включення екологічних аспектів у розвиток туризму, заходи з охорони природи та сталий розвиток, щоб

зберегти природні ресурси та забезпечити їх доступність для майбутніх поколінь; рекламні кампанії для просування туристичних продуктів на міжнародному рівні, участь у виставках та ярмарках, віртуальні туристичні демонстрації та інтернет-маркетинг; сприяння інноваційним підходам у туризмі, використання технологій для покращення туристичного досвіду, розвиток електронних сервісів для туристів тощо; співпраця з міжнародними організаціями, громадським сектором та приватними підприємствами для спільної реалізації проєктів та обміну досвідом. Ці програми та стратегії спрямовані на розвиток туризму в Україні, сприяючи ефективному використанню ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності країни на туристичному ринку.

Привертання інвестицій та створення партнерства це дуже цікаві питання для країни, якщо розглянути залучення глобальних конгломератів та відомих готелів світового рівня у туристичну сферу все це відбуватися за допомогою кількох стратегій. Уряд може створити сприятливі умови для інвесторів, включаючи податкові пільги, інвестиційні стимули та інші привабливі умови для повернення глобальних інвесторів у туристичну галузь. Активне співробітництво з відомими мережами готелів для розгортання їхніх об'єктів в різних регіонах країни. Це може включати переговори про спільні проєкти, ліцензійні угоди або франчайзинг. Забезпечення розвитку та модернізації інфраструктури, особливо там, де можуть бути цікаві для глобальних готельних ланцюжків регіони. Це може включати розвиток транспортної доступності, створення туристичних зон тощо. Розробка привабливих пропозицій для глобальних конгломератів, які можуть включати знижені ставки на оренду землі, спеціальні умови для розгортання готелів, маркетингову підтримку тощо.

Зважаючи на специфіку кожної країни, сприятливі умови для приваблення глобальних інвесторів у туристичну галузь можуть призвести до зменшення податкового навантаження для інвесторів у туризмі, наприклад, податкові відстрочки, зниження податкових ставок на прибуток чи податкові пільги на певний період для нових проєктів; надання інвестиційних стимулів, таких як гранти або субсидії для розвитку туристичних проєктів, сприяння фінансуванню для підтримки будівництва готелів, розвитку туристичної інфраструктури; спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій для розвитку туристичних об'єктів, зменшення бюрократичних перешкод для інвесторів; забезпечення правових гарантій та стабільності у вигляді захи-

сту інвестиційних прав, які зменшують ризики для інвесторів.

На приклад Грузія впроваджує «Закон про безмитну зону» у регіоні Аджарія, що надає податкові пільги, включаючи звільнення від податків на прибуток та податків на нерухомість протягом 15 років для інвесторів, які будують готелі та інші туристичні об'єкти. Це створює привабливі умови для інвестицій у туризм та сприяє розвитку туристичної інфраструктури в регіоні. Україна також може розглядати аналогічні ініціативи та спрощення умов для інвесторів у туристичну галузь для приваблення глобальних готельних ланцюжків та інших інвесторів.

Поряд з цим для реалізації державної політики у сфері туризму необхідно запровадження спеціальних умов для приваблення глобальних інвесторів у туристичну галузь окремими містами може бути ефективним кроком для їхнього розвитку. Для цього можна впровадити деякі заходи. Міста можуть визначити певні зони або райони як спеціальні економічні зони для розвитку туризму. У таких зонах можуть діяти спеціальні умови, такі як податкові пільги, зниження тарифів на комунальні послуги, спрощена процедура отримання дозволів. Приклад Батумі в Грузії створив «Батумську безмитну зону» для розвитку туризму. Ця зона надає податкові пільги та інші пільги для інвесторів у будівництво готелів, казино, розважальних комплексів та інших туристичних об'єктів. Україна може використати подібні стратегії для окремих міст, щоб привабити глобальних інвесторів у туристичну галузь, сприяючи розвитку місцевих туристичних індустрій та економіки в цілому.

Якщо розглядати звичайні пільги та стимули для приваблення інвесторів у туристичну галузь то можна виокремити наступні:

- податкові пільги: звільнення від оподаткування прибутку протягом певного періоду (наприклад, перші кілька років діяльності) або застосування знижених ставок податку на прибуток для туристичних підприємств;

- безмитні зони: створення спеціальних економічних зон або безмитних зон, де інвестори можуть економити на митних зборах для імпорту будівельних матеріалів та обладнання;

- фінансова підтримка: надання фінансових стимулів у формі грантів, субсидій або низькопроцентних кредитів для будівництва туристичних об'єктів або розвитку інфраструктури;

- знижені податки на нерухомість: застосування знижених ставок або звільнення від сплати податків на нерухомість для готелів та інших туристичних об'єктів;

– знижені витрати на інфраструктуру: можливість зниження витрат на підключення до комунікаційних мереж, електроенергії, водопостачання та інших комунальних послуг для туристичних об'єктів.

Зміни в законодавство для створення сприятливих умов для інвесторів у туристичну галузь можуть вимагати певних адаптацій і додаткових положень у законодавстві.

1. Податкові пільги: Внесення змін до податкового кодексу щодо створення спеціальних ставок оподаткування для туристичних підприємств або звільнення від оподаткування на певний період. Приклад: Додаток до Податкового кодексу України, стаття 15, пункт 5: Звільнення від податку на прибуток для готельних підприємств, які розташовані у певних туристичних зонах протягом перших 5 років діяльності.

2. Створення спеціальних економічних зон: Внесення змін до законодавства щодо створення спеціальних економічних зон для туризму. Приклад: Закон України «Про спеціальні економічні зони», додаток 2: Визначення нових туристичних зон, які мають пільговий режим для інвесторів у туризм.

3. Фінансова підтримка: Внесення змін до законодавства щодо надання фінансової підтримки та стимулів для інвесторів. Приклад: Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів у сфері туризму»: Визначення процедур та умов отримання інвестиційних стимулів для розвитку туристичної інфраструктури.

Ці зміни в законодавстві мають на меті створення спеціальних умов для інвесторів у туризм та сприяння розвитку туристичної галузі. Точні положення та пункти в законодавстві можуть варіюватися в залежності від потреб та стратегії країни. У Грузії спеціальні пільги та стимули для інвесторів у туризм були прописані через прийняття конкретних законів та нормативних актів: Закон «Про спеціальні зони» у регіоні Аджарія: У цьому законі визначено створення безмитної та податкової зони для розвитку туризму. Інвестори, що розгортатимуть туристичні об'єкти у цій зоні, отримують певні пільги, такі як звільнення від податку на прибуток на певний термін та звільнення від платежів за імпорتنі мита на обладнання та будівельні матеріали.

Україна може розглянути прийняття законодавчих актів:

– Закону «Про спеціальні туристичні зони». Цей закон може визначити спеціальні території в країні, де буде створено пільговий режим для інвесторів у туристичну галузь. Інвестори, що діють у цих зонах, можуть мати право на

звільнення від податку на прибуток на певний термін, знижені ставки податків на нерухомість, а також звільнення від митних платежів на імпортне обладнання та матеріали для туристичних об'єктів.

– Закон «Про фінансову підтримку інвестицій в туризм». Цей закон може передбачати механізми надання фінансової підтримки для розвитку туристичних проектів, таких як гранти, субсидії або низькопроцентні кредити від держави для будівництва готелів, розвитку туристичних інфраструктурних об'єктів тощо.

Ці закони можуть стати основою для створення сприятливих умов для інвесторів у туризм в Україні, подібно до практики, що використовується в Грузії. Такий підхід може сприяти привабленню інвестицій та розвитку туристичної галузі в країні.

Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів у сфері туризму» може включати наступні положення для стимулювання розвитку туристичної інфраструктури, аналогічно до того, як це реалізовано в Грузії: закон може передбачати визначення спеціальних туристичних зон або регіонів, де інвестори отримують певні пільги; встановлення звільнення від податку на прибуток для інвесторів у туризм протягом певного періоду часу після реалізації проекту; чітке визначення умов та процедур, які інвестори повинні виконати для отримання підтримки: від обсягу інвестицій до строків реалізації проектів. Приклад з Грузії: У грузинському законодавстві було визначено створення «Батумської безмитної зони», де інвестори отримують певні пільги, такі як звільнення від податку на прибуток та імпортні мита на будівельні матеріали протягом певного періоду. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів у сфері туризму» може включати аналогічні положення, забезпечуючи інвесторам спеціальні пільги та стимули для розвитку туристичної інфраструктури в країні.

Чітке умови та процедури для інвесторів можуть бути описані у законі про державну підтримку інвестиційних проектів у сфері туризму, включаючи такі аспекти: обсяг інвестицій, визначення строків реалізації проектів, умови отримання пільг, порядок подання заявки, моніторинг та звітність, механізм перевірки. Ці точні умови та процедури можна визначити в тексті законодавчого акту про державну підтримку інвестицій у сфері туризму, надаючи чіткі інструкції для інвесторів та забезпечуючи прозорість та стабільність взаємодії між інвесторами та державою.

Висновки та перспективи: Туристична політика є важливим елементом стійкого еконо-

мічного прогресу у нашій країні. Однією з її ключових задач є гнучкість і адаптивність до постійних змін, що вимагають негайної реакції на виклики сьогодення. Ця спроможність забезпечується лише за умови повноцінної співпраці всіх зацікавлених сторін на всіх рівнях управління. Створення спеціальних економічних зон, податкових пільг та фінансової підтримки відображають можливі шляхи розв'язання системних проблем, що обмежують розвиток туризму в країні. Реалізація таких заходів можуть стати ключовими в керуванні та стимулюванні інвестицій у сферу туризму, але вимагають конкретних законодавчих змін та адаптацій у правових нормах для створення стабільного та привабливого середовища для інвесторів. Аналіз досвіду Грузії показує, як конкретні законодавчі акти можуть створити сприятливі умови для інвестицій та розвитку туристичної галузі в Україні. Аналіз перспектив розвитку та стратегій ефективною реалізації цієї політики є фундаментальним кроком. Наукові дослідження в цьому напрямку дозволяють визначити ключові аспекти для стабільного розвитку та постійних трансформацій у туристичній галузі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексєєва Н.Ф. Регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії. Економіка. Управління. Інновації. 2012. № 2. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/alekseeva.htm (дата звернення 17.05.2023).
2. Безопасность туризма. URL: http://eurasiatourism.org/Safety_tourism.phtml (дата звернення 10.05.2023).
3. Байда Б. Ф. Динаміка інвестицій у сферу туризму в Україні. Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Том 30(69) №5. С. 12-16.
4. Беспала О.А. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку в Україні. Економіка: реалії часу. 2017. 6 (34). С. 9–17.
5. Білотіл О. М. Роль дієвого механізму державного управління в активізації процесів розвитку туристичної індустрії. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2015. Вип. 2 (3). С. 68–73.
6. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: монограф. Л.: ІРД НАН України, 2006. 288 с.
7. Герман І.В. Актуальні питання інвестиційної політики підприємств туристичної сфери «Young Scientist» • No 12 (52) • December, 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/12/135.pdf> (дата звернення 14.09.2023).
8. Давидова О. Г. Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід. Ефективна економіка. 2012. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1480>. (дата звернення 05.08.2023).
9. Домбровська С. М. Проблеми та перспективи розвитку державного управління: монограф. / С. М. Домбровська, О. О. Гусаров, Ю. Е. Дуднева. – Х.: УІПА, 2014. 172 с.
10. Про курорти Закон України від 16.10.2012 № 5460-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> (дата звернення 10.07.2023).
11. Про туризм Закон України від 16.04.2009 р. No1279-VI. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/Z950324.html (дата звернення 10.07.2023).
12. Іванов А. М., Саламатіна С. Є. Теоретичні основи державної політики розвитку туризму на основі маркетингового підходу в управлінні. Економіка харчової промисловості. 2016. Том No 8 (1). С. 33-39.
13. Організація туризму: навчальний посібник. [В. Ф. Кифяк]; за заг. ред. В. Ф. Кифяк. Ч.: Книги – XXI, 2008. 344 с.